

провадження була застосована належна правова процедура), у тому числі з істотним порушенням прав людини.

З метою усунення зазначених суб'єктивних причин, прокуророві при погодженні клопотання слідчого про проведення аудіо-, відеоконтролю особи, слід детально з'ясувати завдання проведення цієї НСРД та конкретні засоби їх реалізації. Якщо такі засоби пов'язані з організацією спілкування правоохоронців (відкрито чи під легендою) або ж залученого ними конфіденційного співробітника з контрольованою особою, то це буде свідчити про спотворення змісту НСРД.

У разі виявлення ознак того, що під виглядом аудіо-, відеоконтролю особи слідчим фактично планується ще й завуальоване проведення допиту, прокурор, виходячи з обставин справи, має визначитися щодо доцільності проведення такої НСРД. При вирішенні даного питання, насамперед, слід ураховувати те, що отримані фактичні дані неможливо буде використати у доказуванні (що не перешкоджає їх використанню в організаційно-тактичних цілях).

Список використаних джерел

1. Артхашастра или наука политики / пер. с санскрита; издание подготовил В.И. Кальянов. М.-Л.: Изд-во Акад. наук СССР, 1959. 796 с.
2. Погорецький М. А. Розшук у козацьку добу. Право і безпека. 2003. № 1. Т. 2. С. 119–225.
3. Грібов М. Л., Шевченко Т. В. Використання внутрішньокамерної розробки для виконання завдань кримінального провадження: питання законності. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 6 С. 404–407.

Щур Софія Олегівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Шаповаленко Євген Володимирович,

доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО І ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Сьогодні оперативно-розшукова діяльність визнається найбільш дієвим і ефективним механізмом в попередженні, виявленні, припиненні злочинів. Вона вимагає від працівників оперативних підрозділів поглибленого психологічного, інтелектуально-логічного,

наукового і професійного підходу [1, с. 4]. Під час виконання своїх повноважень оперативні працівники часто піддаються ризику, під загрозу попадає життя, здоров'я або майно самих працівників, а також їх близьких родичів.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» на працівників, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, поширюються гарантії правового і соціального захисту, передбачені законами України про ці органи. При наявності даних про загрозу життю, здоров'ю або майну працівника та його близьких родичів у зв'язку із здійсненням ним оперативно-розшукової діяльності в інтересах безпеки України, або по виявленню тяжкого та особливо тяжкого злочину, або викриттю організованої злочинної групи оперативний підрозділ зобов'язаний вжити спеціальних заходів для забезпечення їх безпеки [2]. До таких заходів належать зміна даних про особу, зміна місця проживання, роботи і навчання, інших даних.

Зміна даних про особу полягає в проведенні заміни документів, що посвідчують особу, інших документів особи, взятої під захист. У разі якщо усунення небезпеки для особи, що перебуває під захистом, потребує залишення свого місця проживання, її можуть тимчасово або постійно переселити в інше місце. Вирішення питань переселення в інше місце проживання особи забезпечується органом, який прийняв рішення про застосування заходів безпеки, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Заміна документів та переселення в інше місце проживання можуть бути проведені лише за клопотанням або за згодою особи, взятої під захист, а також за санкцією прокурора або ухвалою суду і тільки у виняткових випадках за наявності обставин, коли загроза життю та безпеці особи, взятої під захист, не може бути усунута іншими заходами.

Ще одним заходом безпеки є зміна місця роботи або навчання. Якщо усунення загрози безпеці особи, взятої під захист, вимагає залишення старого місця роботи або навчання, цій особі за її клопотанням чи її згодою допомагають влаштуватися на нове місце роботи або навчання [3].

Однак дані заходи встановлюються Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві». Даний закон передбачає перелік осіб, які мають право на забезпечення безпеки, а саме: особа, яка заявила до правоохоронного органу про кримінальне правопорушення або в іншій формі брала участь чи сприяла виявленню, попередженню, припиненню або розкриттю кримінальних правопорушень; потерпілий та його представник у кримінальному провадженні; підозрюваний, обвинувачений, захисники і законні представники; цивільний позивач,

цивільний відповідач та їх представники у справі про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням; представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; персонал органу пробації; свідок; викривач; експерт, спеціаліст, перекладач і понятий; члени сімей та близькі родичі цих осіб, якщо шляхом погроз або інших протиправних дій щодо них робляться спроби вплинути на учасників кримінального судочинства. Але тут не зазначено працівників оперативних підрозділів.

Забезпечення безпеки працівників оперативних підрозділів регулюється Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», в якому передбачено такі заходи безпеки: особиста охорона, охорона житла і майна; видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку; встановлення телефону за місцем проживання; використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження; тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку; забезпечення конфіденційності даних про об'єкти захисту; переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зміна зовнішності, персональних та/або біометричних даних, переселення в інше місце проживання [4].

Підсумовуючи, забезпечення безпеки оперативних підрозділів під час здійснення оперативно-розшукової діяльності є важливим обов'язком держави задля забезпечення належної роботи даних підрозділів. Законодавством України встановлено однакові заходи безпеки як для правоохоронних органів, так і для осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Відмінними є лише видача зброї, встановлення телефону за місцем проживання та тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку. Це свідчить про підвищену небезпеку працівників оперативних підрозділів під час здійснення ними оперативно-розшукової діяльності.

Список використаних джерел

1. Рижков Е. В. Правові засади з ОРД: конспект лекцій. Дніпро, 2016. 127 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1130/10.1.pdf>
2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#n91>
4. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 року № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#n76>.